

B A
17176

XIV.

PROGRAMA

școlii civile de fete cu internat și drept de publicitate

a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului
român“ din Sibiiu,

pe anul școlar 1899/1900

publicată de

Dr. VASILE BOLOGA

director.

- Cuprinsul:**
1. Apercepțiunea învățământului, de Dr. V. Bologa.
  2. Act de recunoștință lui G. Dima.
  3. Discursuri dela încheierea anului școlar.
  4. Știri școlare.

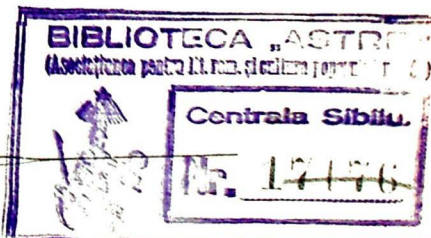
—————

—X—X—X—

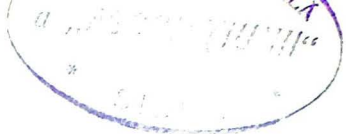
SIBIIU,

Tipariul tipografiei archidiecezane.

1900.

Apercepțiunea învățământului.

În împrejurările de astăzi, totă sarcina acțiunilor noastre culturale, se razimă exclusiv pe puterile noastre particulare, deorece statul nostru nu jertfesce nici măcar o para frântă, în special pentru instituttele române de învățământ. Constatat acest fapt puțin imbucurător, trebuie s-o recunoșcem înșine, că suntem un popor sërman și că ne lipsesce prima condiție pentru grabnica sêvêrșire a muncii de liberare culturală.

Urméză deci ca o lege naturală, sê nu ne amăgim cu nesfirșite preocupări deșerte, sê nu ne frămintăm cu experimentări neprobate, ci de cu vreme sê imbrățișăm pe tôte terenele *ucce mijlôce*, cari ne pot asigura scopul: *luminarea și întărirea neamului nostru*. Înțelegem démna continuitate a sêmînției noastre, în urma îndemnului, ce însăși natura l-a sădit în firea omului, precum o ilustréză acêsta celebrul pedagog și scriitor englez H. Spencer.

Pôte sê fie unii pesimisti, inclinați a crede, că ilusorice sunt ostenelele aduse în scopul amintit, câtă vreme suntem puțin ajuto-rați în cele materiale. Acêsta n-ar însêmna alt-ceva, decât a lăsa ogorul înțelenit și părăginit pentru tôte vremile.

Sê nu uităm însă, că *puterea* nu zace totdeauna în *materie*. Din contră! Êr poporului nostru i-a dăruiit Dumnezeu în schimbul materiei o neprețuită comoră spirituală, un isvor nesecat de bogăție sufletescă, cea mai prețiosă a noastră moștenire părintescă.

Și e de însêmnat, că nu există un singur individ, care din pruncie chiar, sê nu se simtă strîns unit și de-aprôpe legat de aceste bunuri sufletesci, ce i-le transpun străbunii, ca productul unor frămintări seculare, ca fructele unei munci îndelungate și ostenicióse. *A introduce elevul în duchul acestor bunuri sufletesci e prima pagină a pedagogiei*. Cu alte cuvinte: a-și însuși aceste bunuri sufletesci, a și-le preface în sânge, remâne totdeauna cea dintâi datorință a elevului. Pentru-că puterile lui, amăsurat scopurilor morale, numai în chipul acesta vor puté fi puse odată în

serviciul societății, din care face parte. Numai așa își va împlini cu mulțămire datorințele, lucrând pururea din resputeri într-acolo, ca moștenirea părintească să se păstreze neatinsă, munca străbunilor să se continue din generație în generație, ca o pretenție necondiționată pentru propria existență.

Educațiunea sê-i vină dar intru ajutor, ca o instituție, ce are sê mijlocescă elevului posibilitatea de a-și însuși barem acea cătățime din rodirile muncii sufletesci, ce se pretinde după împrejurări și pe care răzimat apoi sê pôtă da mereu înainte. Sê deștepte într-insul o intimă stimă față de *bunul comun*, ce părinții noștri numai prin grea muncă l-au agonisit. Sê-i deștepte în-sfirșit o temeinică pricepere pentru problemele timpului, încât ajuns odată la virstă, sê participe din intimă convingere, cu căldură și energie, la nisuințele și activitatea obștescă și in deosebi a conaționalilor sei. Cu un cuvânt sê-l ridice, într-un timp relativ scurt, la acea înălțime intelectuală și morală, la care a ajuns omenimea și in special poporul seu.

Intrebarea e: cum sêvêrșesce educația acéstă muncă de negrăită importanță? După opinia obștescă, ce și astăzi domină in mare parte societatea, s-ar păré a fi arătată calea clar spre acest scop. Anume: sê se împărtășescă elevului muncii sufletesci, la cari a ajuns omenimea in decursul e temelul cărora sê se pôtă avênta la înălțimea a-

e însă altă intrebare, dacă *limba* are puterea aceea turnă vederile și observațiile vorbitorului, in creerului, așa pre-cum se face acésta prin *impresiunile* și dacă preste tot, deșteptă *limba* in ascultător, in măsură și energie, simțirile vorbitorului?

Sunt învățători, cari cred într-un mod absolut in puterea termecătore a cuvintelor lor. Și de aceea presupun, că in spiritul elevului trebuie sê se producă nesmintit acele gândiri și simțeminte, ce ei cred, că le anină de cuvintele întrebuițate.

Dacă ar fi așa in aievea, atunci ar percepe elevul fără cea mai mică înteuire a propriei sale activități. Atunci nimic n-ar fi mai ușor, decât a înveță și a educă. Atunci ar fi de ajuns, dacă învățătorul și-ar perora simplu materialul învățămêntului, prin o predare clară sê-și exprime cugetele sale proprii și fără

multă osteneală în curînd să ridice și elevul la gradul seu intelectual. În acel cas, rezultatele științei, cari dau materialul învățămîntului, s-ar pute cu multă înlesnire împărtăși, s-ar pute -- așa zicînd -- turna ca cu pîlnia în spiritul elevului. S-ar pute zice apoi cu drept cuvînt, că elevul nu mai are nimic de făcut, decît să accepte în mod pasiv tot ce se rostesc de pe buzele învățătorului.

Bietul elev n-ar mai socoti nimic în asemenea împrejurări. Centrul, totul ar fi învățătorul. Din norocire însă nu este așa.

Se vorbește acum în deobște de *procesul apercepțiunii*. Anume, că elevul nu face nici o intuiție, fără ca să nu reageze la aceea interiorul seu, fără ca acesta să nu-i facă opoziție; sau că, nimic nu i-se pôte împărtăși din nou, fără să fie luat în considerare capitalul cunoscîntelor deja existente în spiritul elevului. Căci un ochiu cât de puțin ager, pôte să observe, că decîte-ori elevii primesc un material nou pentru învățare, de atâtea-ori ei cugetă și simt ceva propriu în lăuntru lor. De atâtea-ori cugetele și simțămintele lor ascunse se ivesc ca pe furiș și se concentrează în jurul spuselor învățătorului.

Din lucrarea acésta secretă a elevilor, se vede devotamentul cu care ei urmăresc învățămîntul cel adevărat. Precum și din privirea lor vióie, din lumina cea veselă, ce oglindéază fețele lor, de-cîte-ori învățătorul atinge adevărata córdă a inimii lor. Apoi din întrebările pline de viață și din consimțămîntul lor plin de bucurie, ce nu arare-ori isbucnesc din nevinovata lor inimă, prin expresii ca: da, așa-i! etc.

Cine a petrecut vre-un asemenea moment binecuvîntat; cui i-a fost dat să observe atare clipă de însuflețire în mijlocul unei cete vióie de copii, acela știe, ce uriașă diferință e între asemenea învățare și într-o simplă percepere pasivă. Acela e pe deplin convins, că cunoscîntele nu se pot distribui după plac, ca bună-óră nescie obiecte, ci elevul însuși are să și-le agonisescă prin prelucrare, prin activitate proprie. Acésta va să însemne a lucra condus de *interesul pedagogic*, ce pedagogia mai nouă a fixat drept cea mai de-aprópe țintă pentru ori-care învățămînt educativ.

Dreptaceea întreg capitalul intelectual, ce educațiunea și învățămîntul, prin împrumutată lucrare, au să sádescă în spiri-

tul elevului, numai prin mijlocirea complexului de idei deja existente în spiritul elevului se poate sugera. Și numai într-atâta, întru-cât succede a pune în fața lucrurilor noutăți multe cugete vechi înrudite, cari aduc lucrurile cele noutăți în lumină adevărată și le încorporează în sinul lor.

Nimeni nu observă, decât ceea-ce cunoaște, și nimeni nu acceptă, decât ceea-ce simte sau a experimentat. Întocmai și aici. Ce e absolut nou, pentru care nu se află nici un punct de încopciare, rămâne neînțeles, sau superficial cuprins. Ți dacă învățătorul a isbutit a deștepta până și cele mai ascunse cugete ale elevului, atunci studiază mai cu devotament, fără să rămână pasiv, din contra activ până la înțelegere.

Resultă deci ca fapt, că activitatea proprie, are să fie prioritară de cel mai evident semn al învățării și nu pasivitatea obedientă sau sficioasă.

Prin urmare datoria învățătorului nu e de a transpune în spiritul elevului simple materii din cutare ramă al științei, ori idei, și simțeminte, ci să deștepte și să agerescă acele activități, cari au drept rezultat produsele respective. Intindă-și urechea și preget mână sa aranjătoare, în lăuntru cugetelor și simțemintelor ascunse ale elevului, cari constituie „eul” acestuia și-i holăște și le ridică la lumina conștiinței, căci pe calea aceasta se imprumută învățământului limpedime, căldură și viață. Datoria învățătorului, în sensul celor premerse, va tinde să se realizeze într-acolo, ca să nu-și însușască elevul nimic în mod mecanic. Căci, ceea-ce se însușește în mod mecanic, se face dispoziția lui sufletescă, fără să-i simtă spiritul trebuința. Surgerea a percepțiunii în acest caz nu e normală, din contra e siluită. Ți cele dobândite pe calea aceasta, în loc să răspundă unei trebuințe, devin o povară disgustătoare, de care elevul caută ocazie cu ochi de argus, ca să se pătă scăpa.

Noi însă țintim într-acolo, ca ceea-ce tindem elevului prin învățământ, să corespundă unei trebuințe simțite de spiritul lui. Să simtă o satisfacție din ele și din satisfacție să dobândescă curaj și împintinare la muncă.

Știm, că fragedul spirit al elevului, pururea înșetoșează. Am păcătuit însă, decă l-am adăpa când nu e timpul și cu lucruri nepriincioase.

Vom alege dar și vom întocmi lucrurile astfel, ca ele să p^otă conta la cea mai căldurosă întâmpinare din partea elevului. Ca aceea, ce-și însușește, să devină adevărată forță pentru puterile lui sufletesci și nu balast îngreunător. Pentru-că numai asemenea cunoștințe înalță sufletul și nobiliteză inima, de altă parte deșteaptă și vivifică cugetarea și interesarea.

Precum vedem, se cere mult dela învățător. Să se știe tăgădui pe sine. Să nu caute plăcerea sa, decât a elevilor sei. Să nu-l preocupe binele seu privat, ci al societății, căreia servește, etc. Natural, că în schimb și societatea îi datorește anumite obligamente.

Grămădind însă pretențiile față de învățător, ușor ni-s-ar pute observa: nu cumva pretindem vre-o imposibilitate, sau vre-un lucru de prisos din partea lui? Nu cumva procesul *apercepțiunii* (insușirii) se petrece în spiritul elevului și fără conlucrarea învățătorului?

Sunt casuri, trebuie să recunoșcem, când elevul previne pe învățătorul seu. Când elevul fie în virtutea talentului înăscut, fie în urma mediului în care trăiește, vine sub conducerea învățătorului cu o considerabilă pregătire sufletească. Nenumărate exemple sprijinesc această aserțiune. Sunt talente în deosebi puternice, cari se disting prin o energie extraordinară și știu să-și pună la cale cursul *apercepțiunii* și fără ajutor străin, își însușesc obiectele învățământului — așa zicând — instinctiv. Un *geniu*, nu odată s-a dovedit, că și pe lângă cel mai rău învățământ, ba adese-ori chiar împotriva tendințelor aceluia, știe să-și afle din forțele sale proprii calea cea drăptă a dezvoltării.

Vorba e însă, că din excepții nu putem face regulă. Și a fi o nesocotință, să pretindem de la toți elevii, fără deosebire, aceleași prestațiuni. Ceea-ce natura a dat, drept prerogativă, pentru puține talente distincte, aceea nu ne p^ote îndreptăți la siluirea sau neglijarea altor puteri mai modeste, dar în prevalență numerică. Resultă deci, că *apercepțiunea învățământului nu p^ote fi incredințată orbei întâmplări*. Prin urmare să nu fie nimeni sedus a crede, că mersul ei normal urmăze și de sine în deplină regulă.

Ca să ne incredințăm despre acesta, să aruncăm o simplă reprivire la viața noastră școlară. De câte ori nu sburau gân-

dirile noastre, singur Dumnezeu știe prin ce regiuni, în fața celor mai elocvente explicații ale învățătorului! Și cine nu crede, dacă ar putea privi odată în sufletul elevului până-i vorbește, ar rămâne înspăimântat, fără îndoială, de cele ce ar afla acolo. Sau nici o gândire, sau ar întâmpina gândiri cu totul străine de obiectul învățământului, cari se perondéză străbătând adeseori căi rătăcite. Ba, chiar și-n cazuri mai favorabile, când elevul ar rămâne în ore-care raport cu obiectul învățământului, se poate întâmpla să observe în cestiunile desbătute unele însușiri, cari să se deosebescă, ca cerul de pământ, de ale învățătorului. Alt temei dar, pentru privegherea cursului normal în *desfășurarea apercipiunii*.

Prin proceduri contrare se va apercipia numai superficial, ori apoi de loc. Ér elocuența învățătorului rămâne redusă la nise cuvinte sêci, în urma cărora elevul nu învață adaugând dela sine, sau stimulat de acelea, cí i-se impune din afară, în mod măiestrit. Nici o mirare dar, dacă elevul, copleșit preste așteptare de asemenea învățământ, rămâne neatent și fără interesare, ér cele învățate astfel devin în grabă uitate. Asemenea clădire în cele intelectuale, nu e decât casă zidită pe năsip, care în cel mai scurt timp după școlă, se risipește din adêncul temelior. Pentru ilustrarea acestui adevăr, se nu ne provocăm decât la mulțimea exemplilor vîi, ce se află în sinul nostru.

Câți indiviđi nu sunt în generația mai nouă, cari siliți de împrejurări și-au făcut studiile prin institute străine — clasele inferioare, ba une-ori gimnasiul complet — și ajungênd în viața practică nu s-au putut valida întru nimic. Nu, pentru-că vorba poetului: „*Ce-i străin nu se lipesc!*“ Ba, adese-ori au devenit stuپیđi până la uimire, rămânênd îndărătul altora, cari n-au avut norocul și mai bine zis nenorocirea, de a-se împărtăși de o instrucție străină de firca lor, cu alte cuvinte *incompatibilă ideilor lor apercipive*. Acestia au ramas în atmosfera lor, poate mai modestă dar priinciosă, agerindu-și puterile din propria lor forță, ce buna natură, în dărnicia ei, nu le-a denegat.

Casuri de acestea avem cu ridicata, tot atâtea motive pentru *educația națională*. Ér la rezultatul amintit trebuie să ajungem necondiționat, dacă nu căutăm a clădi pe temeiul cel solid, Dacă

învățătorul nu deschide isvórele interne ale spiritului; dacă-și pregetă a *deștepta ideile aperceptive* pentru lucrurile nóue.

Să privim mai de aprópe un elev, despre care știm, că fire-ar cât de fraged când pășesce peste pragul șcólei, aduce toțuși o dosă bunișórá de cunoșcințe și simțeminte. Intrând în viața școlară, nóuă pentru el, și ținut órá de órá la studiu, trebuie să suprime, să înădușască cea mai mare parte din plăcutele lui dispoziții sufletesci aduse din afară, pentru-ca să urmeze celor nóue predate de învățătorul seu, cari de obicei ii sunt străine și puțin indemánatice. Să ne inchipuim în poziția acestui băiat. Cum se va simți el în asemenea împrejurări? Cum se va puté el smulge din plăcuta-i lume copilărescă și să se transpună dintr-una în cea a șcólei, unde nu-i mai este dat să a-lerge în dragă voie pe stradele, liveșile și câmpiile din preajma drăgálașei case părintesci?

Nesmintit, că n-o să-i servéscă spre încurajare, când din fericita lume a copilăriei se vede de-odată transpus între cei patru păreți ai șcólei, unde în locul îngrijirilor gingașe ale mamei, în locul sburdálniciilor și jocurilor copilăresci, stă în fața lui ómul serios cu privire strictă sau încrunțată și-l silește să învețe a cunoșce și scrie literele și numerii, ce pe el puțin îl intereseză. Adevérată tortură, dacă nu se ia în dréptă considerare trecutul lui de până aci cu capitalul seu sufletesc. Să nu se mire dar învățătorul, dacă în fața acestei chinuri, rumpe elevul în plânsete, ér șcóla ii devine un loc de osindă.

Urméază deci: *să străbată învățătorul până în cele mai intime cugete ale elevului; să-l țină mereu în cercul de gândire, care forméază raiul copilăriei lui, între marginile experiențelor lui interne și externe; să nu-l pérédă un moment din vedere, ca să nu ajungă elevul în poziția: să-i pasă, sau să nu-i pasă, de învățătorul seu.* Nesocotind acéstă procedură, întemeiată pe momente psihologice, cuvintele învățătorului rămân „mazere-n părete“, ér ostենéla lui muncă fără rezultat.

Dreptaceea *apercepțiunea învățăméntului* din partea elevului nu póte fi incredințată órbei întâmplări. Cí rămâne a fi considerată de arta cea mai înaltă pentru învățător, de unica cale sigură pentru întemeerea culturii pe base solide, încât aceea să rămână drept un isvor de tăríe și împrospétare pentru întréga viață,

Intrebarea e dar, cari sunt factorii, cu cari avem să ne facem samă până-n amănunte, pentru ca să dobândim rezultatul amintit? Greu nu e de aflat. Avem de a face cu elevul, bine înțeles, în plinătatea întregimii lui, adecă cu *subiectul* de o parte, apoi cu *obiectul* apersepțiunii de altă parte. Să întorcem mai întâi privirile noastre asupra celui din urmă, sub care îndeobște înțelegem: alegerea, aranjarea și prelucrarea materialului de învățământ.

Obiectul apersepțiunii, materialul de învățământ, consistă de obicei din idei noue, străine pentru elev, pe cari însă are să și-le însușască. Și dacă e vorbă de o însușire temeinică, natural, că acelea au să corespundă unor condiții psihologice bine precisate. Dreptaceea, nu e de ajuns ca să fie ales materialul din cutare ram științific, orientându-ne curat numai după sistemul în care acela e vărsat, ș-apoi mai departe să lăsăm în grija învățătorului ca să-l străcure și în spiritul elevului.

Am zis, că spiritul elevului pururea însătoșeză. Așa e firea noastră, și acesta nu se poate altera. Prin urmare, dacă i-se cere elevului, el e în stare în cele din urmă să și însușască ori și ce, fie chiar și o limbă ca a Hotentotilor. Dar nu putem fi de principiu, ca el să și însușască ori ce lucruri! Ceea ce el își însușesece trebuie să fie de natură, de a întări spiritul în forțele sale, să-l zidescă și nobilizeze. Țr acțiunea lucrării ca atare, cu raport la procesul psihic al însușirii, să se întâmple într-un mod firesc fără siluire și pe căi hotărâte, fără sbuciumări deșerte. Cu un cuvânt, conținutul materialului de învățământ, care dirige spiritul și-i servește hrana cuviincioasă întru desvoltarea sa, să aibe calitățile recerute, amintite și aici mai sus, pentru-ca să-i resulte cele mai bune urmări din punct de vedere *moral* și *fisic*.

Acestei nișuințe salutare se va satisface, dacă se vor lua în dréptă aprețiare tóte acele însușiri, tóte acele note caracteristice, cari într-una luate, constituiesc *naturelul*, respective *individualitatea* elevului. Dacă se vor considera de-o potrivă însușirile constante și însușirile, cari mereu sunt supuse schimbărilor, câtă vreme spiritul se află în cursul desvoltării sale, în urma căreia după timp și după vârstă, sunt și anumite vederi sau gândiri, cari îndeosebi preocupă și stăpănesc spiritul elevului. A necocotí aceste împrejurări în educație, ar însămna, — comparație

făcând — a nesocoti anotimpurile pentru sămănat, seceriş etc... Natura însă, de dragul nostru, nici odată nu şi-a schimbat cursul seu, stabilit din vecie şi pentru vecie. În urmare noi trebuie să ne acomodăm ei. Făcând contrarul, am ajunge cu o zi mai înainte să ne zădărniciim înşine, să ne mistuim puterile în deşert, mişcându-ne pururea într-un *circulus vitiosus*, fără nici un rezultat efectiv. Omul practic însă nu se va lăsa răpit în asemenea volbură.

Er în educaţie, mai mult sau mai puţin, se cere să fim toţi practici. Dacă nu desăvârşiţi, în virtutea vre-unui talent înăscut, apoi cel puţin bine orientaţi în urma studiului şi deprinderilor făcute pe baza probelor deja satorite. De-óre-ce a experimenta pe conta elevilor e un păcat fără iertare, vrednic de osinda lumii.

Orientându-se învăţătorul după cele expuse, va avé să păzască următoarele puncte de mănecare:

Nici odată să nu tracteze cu elevii sei lucruri, pentru cari în spiritul acelora nu se află destul de puternice puncte de incopciare, în lipsa cărora întâmpinăm cele mai grele pedeci în instrucţiune, dacă nu chiar nedelăturabile. Prin urmare dintre toate mijlocele de învăţământ, mai preţioase şi mai adecuate sunt acelea, cari, ţinând samă de scopul *religios-moral* al educaţiunii, corespund totodată şi *ideilor aperceptive* ale elevului, după gradul dezvoltării sale fizice şi intelectuale.

În vederea acestui postulat temeinic, putem concludé, că acel material e mai adecuat pentru învăţământ, pentru care elevul, după vârsta şi după gradul dezvoltării sale intelectuale, dispune în realitate de cele mai multe *idei aperceptive*, respective de cunoştinţe pregătitoare pentru *înlesnirea apercepierii*. Numai în asemenea casuri póte fi vorbă de însuşire temeinică şi de mulţămire intimă în activitatea sufletéscă a elevului, prin care i-se câştigă devotamentul pentru studiu.

Sibiu, în Iunie 1900.

Dr. V. Bologa.

Act de recunoștință lui G. Dima.

În 18 Septembrie 1899 a aflat corpul didactic dela școala noastră, că distinsul seu membru D-l *George Dima*, s-a hotărât să se mute la Brașov din 1 Octobrie 1899, ca profesor la gimnasiul mare public român de religiunea gr. or. de acolo. În fața acesteia, corpul didactic a ținut să facă dispozițiile recerute, pentru-ca în mod corespunzător să și ia ramas bun dela distinsul artist al poporului român. Un *călimar și condeiu de argint* i-a prezentat ca suvenir dela școala de fete a Asociațiunii, pe-lângă următorea adresă de recunoștință și stimă:

Preastimatului Domn

George Dima, profesor

în Sibiu.

Din 1 Septembrie 1892 începând, ai avut bunăvoința a-ne onora cu conlucrarea D-tale la deslegarea problemei educative-culturale a școlii civile de fete a Asociațiunii din Sibiu.

Acest timp, relativ scurt, pentru analele școlii noastre este și rămâne pururea o prețuită mulțămire, că Te-a avut în sanctuarul seu drept cel mai competent cultivător al muselor frumoase pe terenul artei noastre musicale naționale.

Er acum, când din incidentul mutării D-tale la Brașov, ne sună ora despărțirii duiose, noi o singură mângăere mai avem, că ne este dat să Te știm și mai departe allet distins pe terenul cultivării artei noastre musicale.

Iți urăm deci din inimă succese strălucite și în noul cerc de activitate, ce D-ta din bună plăcere Ți-ai ales, și Te rugăm să primesci dela școala civilă de fete a Asociațiunii și corpul seu profesoral, aci ·/. alăturatul obiect (un călimar și condeiu de argint), ca un mic semn de a noastră desevêrșită stimă și respect, și de aducere aminte, ce noi întotdeauna îți vom păstra cu iubire colegiulă.

Sibiu, 28 Septembrie 1899.

(L. S.)

Corpul profesoral:

(subscrierile)

A urmat apoi însăși despărțirea în 30 Septembrie 1899. Despre acest act mișcător în viața institutului nostru, lăsăm se

urmeze aci raportul exact, ce a publicat ziarul „*Telegraful român*“ din Sibiu in Nr. 100-1899, prin ce ne implinim numai o respectuósa datorie faã de distinsul artist, ca unii ce suntem chemați a contribui nemijlocit la educația tinerimei nóstre:

„Sâmbătă in 30 Septembre curent nou, a fost o zi duiósa pentru școla Asociațiunii. In aceea zi distinsul profesor *G. Dima* și-a luat rēmas bun dela elevele școlei și dela colegiul didactic.

La órele 10 a. m. profesorii de clasă au intrunit tóte elevele in sala festivă a institutului. Domnul *Dima* incunjurat de membrii colegiului didactic, s-a prezentat in mijlocul elevelor.

O liniște adēncă și solemnă cuprinse inimile, când distinsul profesor ridică vocea sa la adresa elevelor și a corpului didactic. Fețele se obidară, când auđiră seriosul cuvēnt, ce până acum nu voiam a crede: că „Mutându-mē eu din Sibiu la Brașov, a sosit momentul, când trebuie să Vē zic și vouē, iubite eleve, un bun rēmas! Inainte de a mē depărta inșē, țin să Vē mulțamesc pentru buna ascultare, ce totdeuna ați dat cuvintelor mele și pentru diligența, ce ați dovedit in studiul, ce eu cu plăcere V-am propus. Vē rog să continuați in acēstă bună purtare și diligență și atunci veți face cea mai mare bucurie părinților și profesorilor vostri, ear acestui institut, ce e o podóbă a nēmului nostru, ii veți asigura un renume neperitor, ori-unde sórtea V-ar conduce pașii.

„Vē mulțumesc in sfirșit, Iubite Eleve și Stimați Colegi, și pentru frumosul suvenir, ce mi-ați dat din incidentul despărțirii nóstre, care-mi va revoca totdeuna in dulce reamintire órele petrecute in sinul D-Vóstre și Vē rog să-mi păstrați și D-Vóstră aceeași prețuită atenție.

„Doresc ca bunul Dumnezeu să Vē ajute să fiți și mai departe pavēza culturii femeii române! Sē trăiți mulți ani fericiți!“

Cuvintelor emoționate ale distinsului profesor a respuns directorul școlei *Dr. V. Bologa*, in următórele:

„D-le *Dima*! Sē-mi fie permis a mē face interpretul iubitelor nóstre eleve și a stimaților mei colegi.

„Ne aflăm in fața unui moment duios din cale afară pentru noi, când ne rostesci cuvēntul: bun rēmas! Cuvēnt, cu care noi greu ne putem face sumă in singurătatea, ce ne lași. Și când

ne gândim la frumoşele rezultate, ce ne-ai asigurat prin conlucrarea D-Tale şi la bunul renume, ce ai întemeiat institutului nostru, atunci durerea despărţirii noastre e mai mult de cât legitimată.

„Bine ştim noi, că nu în mijlocul nostru modest ai atins punctul de culminaţie al lucrării D-Tale salutare, căci D-ta ai aruncat valuri cu mult mai adânci şi întinse, ce au fost puternic resimţite în viaţa culturală a unui întreg popor.

„Dar ceea-ce se resimte în viaţa poporului român, care cu mândrie te-a numerat între fiii sei distinşi, aceea puternic se reflectează şi în inimile noastre, lăsând urme neşterse într-insele. Fii deci sigur, că inimile noastre pururea Te vor însoţi cu căldură şi suntem mândri a Te şti şi mai departe unul dintre cei mai distinşi fii ai poporului român.

„Îr acum în calitatea mea de director al acestui institut îmi implinesc numai o plăcută datorie, când în atenţiunea D-Tale declar restul órelor zilei de astăzi drept pauşă pentru elevele şcolei noastre. Dzeu sã Te conducă şi sã Te ţină încă mulţi ani fericiţi!“

Nesfirşite urale se repetau din partea elevelor.

După acest act duios, distinsul profesor s-a întreţinut încă multă vreme cu membrii colegiului didactic, dela cari şi-a luat apoi cel mai cordial rămas bun.

Discurs

*rostit la încheerea solemnă a anului şcolar 1898/1899, de
directorul şcolei: Dr. V. Bologa.*

Exelenţia Vóstră! Venerate Domnule Delegat! Onorat Public!

De câte-ori ne aflăm în faţa acestui moment solemn din viaţa institutului nostru, în care încheiem un an de muncă încordată şi destul de trudnică chiar între împregiurările noastre, de atâtea ori ni-se impune datoria de a ne examina înşine rezultatele dobândite. Se impune mai virtos acésta datorie, de o parte ca sã ne facem samă cu liniştea conştiinţei noastre, care în activitatea pedagogică adese-ori ne este singura recompensă întim simţită, de altă parte, pentru-ca inzestraţi cu experienţele

unui an nou de lucrare, s $\acute{e}$ știm mai bine prinde lucrul în viitor, pentru asigurarea succesului dorit.

Și bine înțeles, activitatea noastră pedagogică, se ramifică în două direcțiuni: în educația fizică și intelectuală-morală.

Cu privire la cea din urmă, ca s $\acute{e}$ nu fiu expus de a grăi în cauză proprie, las cu plăcere s $\acute{e}$ se pronunțe factorii noștri cei competenți, dimpreună cu venerabilii părinți, a căror chemare noi am suplinit-o cu devotament și în acest an.

Cu privire însă la educația fizică, care are o deosebită importanță în special pentru femei, țin s $\acute{e}$ fac o scurtă aprețiere în urma modestei mele experiențe, ce culeg pe acest teren, într-un șir de 11 ani de neîntreruptă activitate.

Și stăruind asupra acestui moment, nu pot s $\acute{e}$ scap din vedere faptul, că a fost un timp, și nu îndepărtat, când scolasticismul medieval avuse drept fruct pentru educațiune: neglijarea și vestejirea celei *fisice* în favorul celei *intelectuale*. Urmărilor acestui sistem de educație, nu mai reclamă ilustrare.

Destul, că a trebuit s $\acute{e}$ se ivescă pe orizontul literaturii pedagogice bărbați ca Locke, Rousseau, în timpul mai nou: Baine, Spencer ș. a., cari, în virtutea geniului și erudiției lor s $\acute{e}$ cuteze a păsii și a spulbera norul prejudițiilor medievale, restabilind cu incetul echilibrul necesar între educația fizică și intelectuală.

În urma acesteia, astăzi nu există un stat civilizat, care din educația fizică a tinerimei s $\acute{e}$ nu-și facă obiectul celui mai profund studiu, celei mai amănunțite îngrijiri, ceea-ce este a se socoti drept o isbândă a pedagogiei moderne.

Noi, cari muncim în acestă direcțiune, din profesiune așa-zicând, simțim o nespusă mulțumire, când vedem, că întărirea acelei convingeri în ale educației, prinde tot mai adânci rădăcini și în sinul poporului nostru. Simțim mulțumire, pentru-că pedagogului nici-când nu-i este permis s $\acute{e}$ p $\acute{e}$ rdă din vedere adevărul m $\acute{e}$ duvos al poetului nostru (Coșbuc), că :

Nu pentru visări

Ni-e viața dată!...

Institutul nostru, școla superi $\acute{o}$ ră de fete a Asociațiunii, este un product al timpului mai nou, un f $\acute{e}$ t al entusiasmului poporului nostru pentru creșterea corespun $\acute{d}$ ătoare a femeii române.

Ca atare pot să accentuez cu totă liniștea, că el, dela începutul existenței sale, a corespuns pe deplin pretențiilor pedagogice, ce am amintit. Deore-ce Asociațiunea noastră pentru cultura poporului român, a jertfit din mijlocele sale cu adevărată generositate românească, numai ca să fie acest institut în toate la înălțimea chemării sale. Pentru susținerea acestei aserțiuni, n-am trebuință să me provoc la o mărturie mai vie decât la fețele înviorate ale fetițelor, ce au fost și sunt adăpostite în acest institut.

Pe calea acesta progresând Asociațiunea, va pute pune temelie unei generațiuni vigurose și puternice, care în viitorul apropiat să-i pórte cu demnitate și curaj flamura culturală în sinul poporului român.

Dar fără jertfă nici un lucru bun nu se pôte ajunge. Ér institutele private de învățământ, cari nu au puternicul sprijin material al statului, sunt cu deosebire avisate la *interesul și scutul familiilor singuratice, a căror individualitate în special o și reprezintă și servesc* (Herbart).

Pentru acest cuvânt îndrănesc cu reverință a apela în deosebi la părintescul scut al Exelenției Vóstre, I. P. S. nostru Archiepiscop și Metropolit, mulțămindu-vă ferbinte că ați binevoit a ne distinge cu inalta presentă, la acest act solemn.

În special me rog să-mi fie permis a revoca în memoria Exelenției Vóstre, figura istorică a unui bărbat ca Șaguna, contemporanul seu Șuluțiu, Cipariu, Barițiu ș. a., a căror portrete strălucite împodobesc acest institut, cu cari dimpreună Exelenția Vóstra ați avut norocul din junie chiar a coopera la întemeierea multor aședeminte culturale, ce sunt astăzi nervul de viață pentru poporul român. Să vă îndurați deci și acum, Exelenția Vóstră, a da binecuvântarea archierescă fetițelor noastre, ce va fi un suvenir neșters din inima lor feciorască, ér pentru noi o întreită mulțămire, căci nici odată turma cuvântătoare nu se simte mai fericită, ca atunci, când păstorul e cu dânsa, când ochiul seu ager o veghiază, o scutesce și o povățuesce.

Apelez mai departe la spriginul distins al venerațiilor părinți, cari ne-au onorat cu încrederea educației ficelorum, de care încredere noi am ținut cu scumpătate a-ne face demni, să continuăm această legătură sfântă dintre noi, ca prin

comună lucrare să ne apropiem tot mai mult de mărețele scopuri ale Asociațiunii pentru cultura poporului român.

Și acum, Venerate dle Delegat, după-ce șirul modestelor prestațiuni ale elevelor școlii noastre s-a incheiat în firul programei examenelor anuale, să-mi dați voie a-Vă ruga ca pe unul, care însuși ați muncit pe terenul învățământului, să binevoiți a aprea aceste prestațiuni, cu acea părintească indulgență, cu acel cumpăt și tact înțelept, cu care ați binevoit a conduce și examenele noastre anuale, pentru care Ve exprim profunda mulțumită a corpului nostru profesoral. Vă rog totodată să fiți interpretul nostru sincer în sinul venerabilei noastre superiorități, a cărei servi credincioși suntem și vom fi.

Înainte de a încheia însă, am încă plăcuta datorie să vestesc dela acest loc, că dl Ioan F. Negruțiș, profesor preparandial în Blaj, a binevoit a-ne trimite prin despărțământul Asociațiunii din Blaj 20 exemplare din lucrarea sa „Grădina de legume“ cu menirea de a-se împărți ca premii elevelor școlii noastre.

Pentru această frumoasă atențiune față de elevele școlii noastre, pentru această colegială incurajare în munca comună, ce săvârșim pe terenul învățământului nostru, exprim d-lui donator și la acest prilej solemn mulțumita noastră călduroasă și comunic totodată, că numitele exemplare din lucrarea sa, se vor distribui, conform decisiunii corpului nostru profesoral, elevelor abituriente din acest an, pentru-ca să știe, că pe dânsese și în viața practică le așteptă nobila chemare de a servi în toate cele bune drept model în sinul poporului român.

Cu acestea declar anul școlar încheiat și urez mult spor și înflorire „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.

Discurs

rostit la încheierea solemnă a an. școl. 1898/1899, de delegatul Onoratului Comitet al Asociațiunii: Dl N. Ivan.

Exelenția Văstră I. P. D. Archiepiscop și Metropolit! Onorat corp profesoral și iubite eleve!

Imensul progres, ce l-au realizat popoarele apusene pe terenul cultural, este datorit în mare parte instituțiilor de edu-

cațiune, și tot acestea le-au făcut stăpâne pe o cultură proprie și întinsă, care le garantează cu siguranță superioritatea pe vremi îndelungate.

Noi ne-am trezit târziu și am recunoscut numai în timpul din urmă importanța școlilor de fete și rolul lor pentru regenerarea noastră culturală și națională.

„Asociațiunea“ a realizat una din cele mai frumoase probleme când a chemat la viață acum 14 ani acest institut național, și rólele binefăcătoare ale acestei școle se resimt în societatea românească pretutindenea, mulțămită corpului didactic al acestei școle, care cu vrednicie stă la locul seu.

O probă invederată despre necesitatea acestui institut este și numărul din an în an sporitor al fetițelor din clasele mai de sus, cari îl cercetază, — și este și festivitatea școlară de azi, care câștigă în splendore prin faptul că Exelenția Văstră, I. Pr. Sfințite, ne-ați onorat cu înalta-Vă prezență, dând cuvenită atenție acestui institut de creștere, care a umplut și umple un gol mult simțit până aci, și care se ridică la primul rang între institutele noastre de această categorie.

Mulțamesc Exelenției Văstre pentru atențiunea, ce ne-ați dat, mulțamesc delegatului permanent al comitetului Asociațiunii pentru această școlă, il. dn I. St. Șuluțiu, pentru interesul ce-l pörtă școlei acesteia, acum și în calitatea de president substituit, și mulțamesc corpului didactic pentru silințele ce și-a dat în decursul anului, ca să ridice nimbul școlei tot mai mult și să-i susție prestigiul înalt, câștigat cu multe jertfe. Comitetul „Asociațiunii“ la rindul său, nu va înceta a propune adunării generale, ca să voteze toate acele mijlóce de cari școla acesta are neapărată lipsă.

Éră d-vóstre, iubitelor eleve, căutați ca cunoscințele frumoase ce ați câștigat în acest institut, să le validatați pentru întreaga viață, ca pe cele mai scumpe bogății, ce le puteți avé în lume, și veți fi fericite și veți face multă bucurie și părinților, cari vă așteptă cu dor“.

Știri școlare.

1. Personalul școlii și al internatului.

A. Personalul școlii.

1. Directorul:

Dr. Vasile Bologa, învățător ordinar și director definitiv, a propus limba română în clasa I—IV, (14 ore pe sept.). Anii de funcțiune: 12.

2. Învățătorii:

Eugenia Moga n. Trifă, învățătoare ordinară definitivă, a propus aritmetica în clasa I—III., chimia și economia de casă în clasa III., geometria, fizica și igiena în clasa IV., istoria naturală în clasa I și II. (22 ore pe sept.) Anii de funcțiune: 11.

Ioan Popovici, învățător ordinar definitiv, a propus geografia în clasa I—III., istoria universală în clasa II și III., istoria Ungariei în clasa IV., caligrafia în clasa I—III și desemnul în clasa II. (22 ore pe sept.) Anii de funcțiune: 9.

Eugenia Iovescu, învățătoare ordinară definitivă, a propus limba magiară în clasa III—IV., limba germană în clasa I—IV., aritmetica în clasa IV., desemnul în clasa III și gimnastica în clasa I—IV. (21 ore pe sept.) Anii de funcțiune: 5.

Maria Cioban, învățătoare suplentă provizorie, a propus lucrul de mână în clasa I—IV., limba magiară în clasa I—II și desemnul în clasa I și IV. (21 ore pe sept.) Anii de funcțiune: 4¹/₂.

3. Catecheții:

Mateiu Voileanu, asesor consistorial în Sibiiu, a propus religiunea elevelor gr.-or. din toate clasele.

Nicolae Togan, preot și cooperator la parohia gr. cat. din Sibiiu, a propus religiunea elevelor gr. cat. din toate clasele.

4. Instructorii:

George Dima, profesor seminarial, a propus musica vocală în toate clasele, până în 1 Octobrie 1899, (Vezi pag. 12).

Timoteiu Popovici, profesor seminarial, a propus musica vocală în toate clasele, din 1 Octobrie încóce.

Iulius Schaeffer, absolvent al conservatorului de musică din Lipsca și compositor, a instruat în musica instrumentală 9 eleve.

Sabina Brote, a instruat în musica instrumentală 11 eleve.

Selma Möckesch, absolventă a institutului „Musik-schulen-Kaiser“ din Viena, a instruat în musica instrumentală 8 eleve.

Elena Petrașcu, directórea internatului, a propus limba franceză, ca studiu facultativ, elevelor din toate clasele.

B. Personalul internatului.

- a) Directorul școlii este totodată și al internatului.
- b) Directórea internatului: *Elena Petrașcu*.
- c) Medic de casă: *Dr. I. Beu*.
- d) Ajutóre: o guvernantă și două bone.

2. Materialul de învățământ propus în anul școlar 1899/900.

a) În cursurile ordinare.

Clasa I.

1. *Religiunea și morala*, 2 ore pe săptămână, conform dispozițiilor făcute de autoritățile confesionale.

2. *Limba română*, 4 ore pe săptămână: Cetirea logică și estetică. Reproducerea materialului citit cu cuvântul și în scris și apoi contragerea lui. Memorisarea de fabule și legende. Din etimologie cuvintele flexibile cu deosebită privire la ortografie; din sintaxă părțile principale și secundare ale propoziției. Pe fie-care lună 2—3 teme în clasă.

3. *Limba magiară*, 4 ore pe săptămână: Cetirea logică cu considerare la pronunțarea și accentuarea cuvintelor. Traduceri de piese în proză și versuri; reproducerea cuprinsului acelora. Exerciții în vorbire. Memorisare de poezii mai mici. Pe fie-care lună 2—3 teme în clasă.

4. *Aritmetica*, 3 ore pe săptămână: Cele patru operațiuni fundamentale cu numeri întregi de o numire și de mai multe numiri. Proporțiunea și regula de trei simplă. Cunoscințe din măsurile metrice; banii.

5. *Istoria naturală*, 2 ore pe săptămână: Zoologia: vertebratele, mai ales cele domestice, cari represintă singuratice clase. Botanica: tractarea unor plante din punct de vedere economic și cu privire la acele părți, cari obvin în viața de toate zilele.

6. *Geografia*, 2 ore pe săptămână: Noțiunile geografice fundamentale, ca pregătire. Geografia Ungariei și a Europei cu deosebită considerare a raporturilor fizice.

7. *Lucrul de mână*, 2 ore pe săptămână: Împletirea de ciorapi, modele împletite și croșetate, chindisiri simple.

8. *Desemn*, 1 oră pe săptămână: Linii ôble și curbe, figuri cu linii ôble și curbe, după modele grafice.

9. *Caligrafia*, 2 ore pe săptămână: Scriere cu litere latine și germane.

10. *Musica vocală*, 2 ore pe săptămână: Notele din cheia violinei, pauzele, exerciții unisono. Cântece.

11. *Gimnastica*, 2 ore pe săptămână: Exerciții libere, cu altere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa II.

1. *Religiunea și morala*, 2 ore, conform dispozițiilor făcute de autoritățile confesionale.

2. *Limba română*, 3 ore: Pe baza lecturii din etimologie cuvintele flexibile și neflexibile, din sintaxă propoziția simplă, pură și augmentată, propoziția compusă, contrasă, eliptică și periodul. Formarea cuvintelor, ortografia. Cetirea logică și estetică, exerciții de stil, recitări de poezii. Pe fie-care lună 2 teme în clasă, sau acasă.

3. *Limba magiară*, 3 ore: Cetire cu pronunțare curată și accentuare corectă. Traduceri și exerciții, pentru deprindere în ortografie. Conjugarea verbelor regulate în modul indicativ. Propoziția simplă. Piese de cetire în prosă și versuri cu memorisare, reproducerea cuprinsului și recitare. Exerciții în vorbire. O temă în școală pe fie-care lună.

4. *Aritmetica*, 3 ore: Repetiția celor propuse în clasa I. Divisibilitatea numerilor, măsura comună mai mare, pluralitatea comună mai mică. Frațiunile. Cele patru operațiuni cu fracțiuni vulgare și decimale.

5. *Istoria naturală*, 2 ore: Zoologia: descrierea unor animale cu note mai caracteristice din tipul moluscelor, artropodelor, vermilor, echinodermelor, celenteratelor, protozoelor și gruparea lor. Caracterisarea în trăsuri generale a tipului vertebratelor. Botanica tractată din punct de vedere economic și cu referință la acele părți, cari obvin în viața de toate zilele. Gruparea plantelor învățate în clasa acesta și în cea premergătoare.

6. *Istoria universală*, 2 ore: Istoria popórelor antice, îndeosebi istoria Grecilor și a Romanilor.

7. *Geografia*, 2 ore: Geografia fizică și politică a Europei, Asiei, Africei, Americii și Australiei.

8. *Lucrul de mână*, 2 ore: Împletire și croșetare după modele mai complicate, chindisire și filatură.

9. *Desemn*, 3 ore: Figuri cu linii óble și curbe. Ornamente simple și plante fără umbră.

10. *Caligrafie*, 1 óră: Scriere cu litere latine și germane.

11. *Musica vocală*, 2 ore: Scale majore (dure), exerciții mai complicate unisono și în 2 voci, cântece în 1 și 2 voci.
12. *Gimnastica*, 2 ore: Exerciții libere, cu altere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa III.

1. *Religiunea și morala*, 2 ore, conform dispozițiilor făcute de autoritățile confesionale.
2. *Limba română*, 3 ore: Analisări sintactice. Noțiuni despre stil. Prosa și poesia. Descrierea și narațiunea cu felurile lor. Actele oficiale mai obicinuite în viața practică. Recitări din materialul tractat. Câte două teme pe fie-care lună, în clasă și acasă.
3. *Limba magiară*, 3 ore: Cetire logică și estetică. Repetiția verbelor. Conjugarea verbelor neregulate. Verbe factitive și potențiale. Nume posesive. Declinațiunea numelor posesive. Pronumele demonstrativ, relativ, întrebător. Postpozițiunile. Din sintaxă felurile zicerilor. Piese în prosă și versuri din cartea de cetire cu traducere și reproducerea lor cu graiul și în scris. Pe fie-care lună 2 teme în clasă sau acasă.
4. *Aritmetica*, 3 ore: Repetiția celor percurse în clasa II. Regula de trei simplă și compusă pe baza proporțiilor și a concluziunilor. Aplicarea fracțiilor la rezolvirea temelor, ce cad în resortul acestor regule. Geometria: elementele geometriei pe baza celor învățate în desen.
5. *Geografia*, 1 oră: Completarea cunoscințelor din geografia fizică. Geografia Europei ca repetiție, apoi geografia celorlalte continente.
6. *Istoria universală*, 2 ore: Migrațiunea popórelor și formarea statelor nouă. Caracteristica instituțiilor medievale. Invențiunile, descoperirile, reformațiunea și revoluția francesă.
7. *Chemia, mineralogia și geologia*, 2 ore: Noțiunile fundamentale din chimia anorganică și organică. Din chimia anorganică: aerul, apa, elementele și compozițiunile chimice, cristalisarea metaloidelor și unele combinațiuni ale acestora, precum e clor, brom, iod, fluor, sulfurul, fosforul, cuarțul, acid carbonic și carbon oxid. Sărurile. Accidele. Metalele. Apoi din chimia organică: hidratele de carbon, fermentațiunea, accidele organice, grăsimile, oleiurile volatile și rășinile, bazele orga-

nice, materiile colorante și materiile de proteină. Repetirea celor învățate din mineralogie și în legătură o scurtă schițare a dezvoltării pământului.

8. *Economia de casă*, 2 ore: Rolul și chemarea femeii în conducerea economiei de casă. Valoarea averilor în economia de casă. Venitele, speșele necesare și de prisos. Procurarea și conservarea lucrurilor necesare în familie. Despre locuință, îmbrăcăminte, nutremânt și administrarea speșelor. Piața. Teoria preparării bucatelor. Ținerea animalelor de casă folosite. Grădinaritul. Datorințele morale ale stăpânei de casă.

9. *Lucrul de mână*, 3 ore: Brodărie albă și colorată, cusutul de albituri, petecitul și inodatul.

10. *Desemn*, 2 ore: Ornamente mai complicate colorate și necolorate.

11. *Culigrafiă*, 1 oră: Scrierea cu litere latine și germane.

12. *Musica vocală*, 2 ore: Exerciții și cântece în 2 și 3 voci.

13. *Gimnastica*, 1 oră: exerciții libere, cu altere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa IV.

1. *Religiunea și morala*, 2 ore: conform dispozițiilor făcute de autoritățile confesionale.

2. *Limba română*, 3 ore: Genurile poetice pe baza pieselor alese din autori români. Date despre viața și activitatea scriitorilor mai însemnați din literatura română, cu deosebită atențiune la literatura populară. Câte două teme pe fie-care lună, în clasă sau acasă.

3. *Limba magiară*, 3 ore: Din cartea de cetire piese alese, reproducere liberă a cuprinsului. Repetirea celor tratate în gramatică în clasele precedente. Din istoria literaturii: poezii mai însemnați pe baza poeziilor cetite, mai ales din Toldi de Arany János. Recitări din materialul tractat. Două teme pe lună, acasă și în școlă.

4. *Aritmetica*, 2 ore: Repetirea celor învățate în clasele premergătoare. Procentul. Calcularea interesului, capitalului și timpului. Rabatul, agiul, calcularea în procente a câștigului și a perderilor. Calcularea cu monete. Divisiunea proporțională și regula asocierii. Regula catenară și regula amestecării.

5. *Geometria*, 1 oră: Elementele geometriei. Afiarea suprafeței pătratului, triunghiului, paralelogramului, trapezului, multunghiului regulat și neregulat și a cercului. Măsura volumelor corpurilor geometrice mai simple.

6. *Fisica*, 2 ore: Elementele fizicii. Căldura, noțiuni din mecanică, din magnetism, electricitate, acustică și optică.

7. *Igiena*, 2 ore: Noțiuni de anatomie și fiziologie. Alimentele. Mișcarea. Simțirile și igiena lor. Locuința, hainele, aerul, clima. Otrăvirea, asfixia, leșinarea, epilepsia, arșii, înghețaii, răniții.

8. *Geografia matematică*, 2 ore: Forma pământului. Mișcarea aparentă zilnică a boltei ceresci. Mișcarea aparentă anuală a sórelui. Calcularea timpului. Rotațiunea și revoluțiunea pământului. Anotimpurile și zonele climatice. Luna și fazele ei. Întunecimi de sóre și de lună. Sistemul solar. Stele fixe și constelațiuni.

9. *Istoria patriei*, 3 ore: Epocelc principale din dezvoltarea istoriei regatului ungar. În liniamente generale și pe basă istorică cunoștințe din constituția patriei.

10. *Lucrul de mână*, 3 ore: Brodăria albă și colorată. Croitul și cusutul de albituri și haine, suplica și petecitul.

11. *Desemn*, 2 ore: Peisage, figuri deosebite de ființe, de obiecte și ornamente umbrite și colorate.

12. *Musica vocală*, 2 ore: Exerciții în 2 și 3 voci. Căntece.

13. *Gimnastica*, 1 oră: Exerciții libere, cu altere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Limba germană a fost propusă conform planului de învățământ, tuturor elevelor în câte 2 ore pe săptămână la fie-care clasă.

La instrucția din limba francesă, fiind obiect facultativ, au participat 33 eleve, fie-care clasă cu câte 2 ore pe săptămână, făcând exerciții în cetire, gramatică, ortografie, în traducere și în stil.

La instrucția în pianoforte au participat 28 eleve.

Din limba magiară, germană și francesă s-au ținut neîntrerupt conversații cu elevele interne, sub conducerea directoriei, a învățătorilor și a guvernantei.

Superiorul clasei	I.	a fost	Ioan Popovici.
"	"	II.	" " Eugenia Iovescu.
"	"	III.	" " Maria Cioban.
"	"	IV.	" " Eugenia Moga.

---

3. Cursul complementar.

Prin hârtia din 7 Septembrie 1899, Nr. 697, Onoratul Comitet al Asociațiunii a reorganizat cursul complementar împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii, în sensul §. 6, din statutul de organizare al școlii, și l-a întregit cu studiile pedagogice pentru anul 1899/1900. Anumit a dispus a se propune în acest curs:

- 1). *Limba și literatura română*, în 3 ore pe săptămână.
- 2). *Psihologia*, în 2 ore pe săptămână.
- 3). *Pedagogia cu istoria pedagogiei*, în 3 ore pe săptămână.
- 4). *Didactica cu școala de aplicație*, în 4 ore pe săptămână.
- 5). *Istoria universală*, în 2 ore pe săptămână.
- 6). *Limba magiară*, în 2 ore pe săptămână.
- 7). *Lucrul de mână femeesc*, în 4 ore pe săptămână.

Pentru provederea învățământului din aceste studii, On. Comitet a angajat următoarele puteri didactice:

- 1). *Dr. D. P. Bărcian*, pentru limba și literatura română.
- 2). *Dr. V. Bologa*, pentru pedagogie cu istoria pedagogiei.
- 3). *Maria Cioban*, pentru lucrul de mână femeesc.
- 4). *Eugenia Iovescu*, pentru limba magiară.
- 5). *Ioan Popovici*, pentru psihologie și istoria universală.
- 6). *Dr. I. Stroia*, pentru didactică cu școala de aplicație.

Corpul didactic a început activitatea sa în 12 Septembrie n. 1899. În conferința de constituire din aceeași zi și-a ales președinte pe d-l *Dr. D. P. Bărcian* și a luat dispozițiile recerute pentru inaugurarea cursului complementar în sensul noilor dispozițiuni. În cursul anului a ținut 4 conferințe pentru resolvirea agendelor curente.

Inscrierile pentru anul școlar curent s-au făcut din 12—17 Septembrie, ér în 18 Septembrie n. 1899, s-au început prelegerile regulate.

Inscrise au fost 10 eleve (Veđi pag. 33), dintre cari 5 au făcut examene private de pe cursurile pedagogice, anume 4 de pe cursul I—II, ér 1 de pe cursul III.

Pentru examenul (privat) dela finea anului școlar curent, s-a fixat ziua de 27 Iunie n. 1900 dela 3.—5 óre d. a.

Ca obiecte *facultative* s-au propus în cursul complementar: *Limba germană și francesă* în câte 2 óre pe septémână, prin dșóra *Elena Petrașcu*, directóra internatului școlei civile de fete a Asociațiunii.

4. Consemnarea manualelor de învățământ pentru școla civilă de fete a Asociațiunii.

Clasa I. civilă.

1. Istoria biblică pentru școlele medii inferióre și școlele civile, de Dr. Ilarion Pușcariu, Sibiu, 1893. (pentru elevele gr.-or. în cl. I și II civ.).
2. Catechismul religiunii creștine pentru clasele gimnasiale inferióre, de Dr. Isidor Marcu, Blaș, 1894 (pentru elevele gr. cat. în cl. I și II civ.).
3. Carte de cetire română, pentru gimnasii, școle reale, etc. de Ioan Popea, edit. N. I. Ciurcu, ediția a III-a, 1890, Brașov. (1890. Nr. 18.145).¹⁾
4. Gramatica română pentru învățământul secundar. Partea I. de Ioan Petran, edit. Tipografia diecesană, Arad, 1896. (1896. Nr. 66.150 și 1896. Nr. 73.688.)
5. Magyar olvasókönyv polg. ésfelsőbb leányiskolák I oszt. számára, de Torkos László, edit. Eggenberger-Féle könyvkereskedés, Budapest, 1891. (1891. Nr. 36.230).
6. Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürgerschulen, II. Th. de Georg Jauss, edit. Dobrowsky & Franke, edit. III. Budapest, 1888. (20 Dec., 1888. Nr. 17.358).
7. Aritmetica în usul școlelor primare. Partea III-a de Dometiu Dogariu, edit. H. Zeidner, Brașov, 1882. (1887 Nr. 16.524).

¹⁾ In parantes se indică Nrul aprobării ministeriale.

8. Rendszeres földrajzi Átlász, középtanodák, tanit. képezd., polg. iskolák használatára, de Kozma Gyula, edit. Dobrowsky & Franke, Budapest, 1890. (1890. Nr. 17.469).
9. Geografie pentru școle civile și superioare de fete, de Al. Márki, trad. în românește de I. Popovici (Orig. aprob. sub Nr. 1240—1898).

Clasa II civilă.

1. Carte de citire română, pentru gimnasia, școle reale etc. de Ioan Popea, edit. N. I. Ciurcu, ediția III-a Brașov, 1890. (Nr. 18.145—1890).
2. Gramatica română pentru învățământul secundar. Partea I. de Ioan Petran, edit. Tipografia diecesană, Arad, 1896. (1896. Nr. 66.150 și 1896. Nr. 73.688).
3. Magyar olvasókönyv polg. és felsőbb leányiskolák I oszt. számára, de Torkos László, edit. Eggenberger-Féle könyvkereskedés, Budapest, (1891. Nr. 36.230).
4. Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürgerschulen, III. Th. de Georg Jauss, edit. Dobrowsky & Franke, edit. VI. Budapest, 1888. (20 Dec. 1888. Nr. 17.358).
5. Manual de gramatică germană, pentru gimnasia, școle reale, etc. de S. Nestor și N. Popescu. edit. Tipografia seminarială, Blaș, edit. III, 1896. (1897 Nr. 171 eln.).
6. Istoria universală pentru școle civile și superioare de fete, de Al. Márki, trad. în românește de I. Popovici, (orig. aprob. sub Nr. 64.561—1896).
7. Rendszeres földrajzi Átlász, középtanodák, tanit. képezd., polg. iskolák használatára de Kozma Gyula, edit. Dobrowsky & Franke, Budapest, 1890. (1890 Nr. 17.469).
8. Geografie pentru școle civile și superioare de fete, de Al. Márki, trad. în românește de I. Popovici, (orig. aprob. sub Nr. 1240-1898).
9. Elemente de istoria naturală, pentru școlile poporale (Curs I și II). de Dr. Daniil P. Barcianu, edit. Tipografia archidieceșană, Sibiu, 1881 și 1883. (23 Iunie 1887. Nr. 16.524).

10. Aritmetica în usul școlilor primare. Partea a III-a de Dometiu Dogariu, edit. H. Zeidner, Brașov, 1882. (1887. Nr. 16.524).

Clasa III civilă.

1. Confesiunea ortodoxă a bisericii catolice (sobornicesci) și apostolice a răsăritului, de Dr. Barbu Costantinescu, Sibiu, 1877 (pentru elevele gr. or. în cl. III și IV civ.).
2. Istoria biblică a Testamentului vechiu și nou, de Gavrilă Popu, ediț. III, Blaș, 1887 (pentru elevele gr. cat. în cl. III și IV civ.).
3. Carte de cetire pentru clasa III gimnas., reală și pentru școlile superioare de fete, de Virgil Onițiu, edit. N. I. Ciurcu, Brașov, 1893. (19 Maiu 1894. Nr. 16.247).
4. Carte de cetire maghiară, pentru școlile secundare, preparandii, Partea III, de Dr. I. Crișan și Nicolau Putnoky, edit. Tipogr. archidieceșană, Sibiu, 1885.
5. Gramatica limbei maghiare, de Dr. I. Crișan și N. Putnoky, edit. Tipografia archidieceșană, Sibiu, 1885.
6. Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürgerschulen, IV. Th. de Georg Jauss, edit. Dobrowsky & Franke, Budapest, 1888. (20 Dec., 1888. Nr. 17.358).
7. Manual de gramatică germană, pentru gimnasia școlii reale, etc., de S. Nestor și N. Popescu, edit. Tipografia seminarială, Blaș, ediț. III, 1896. (1897. Nr. 171 eln.).
8. Istoria universală pentru școlii civile și superioare de fete, de Al. Márki, trad. în româneșce de I. Popovici (orig. aprob. sub Nr. 64.561-1896).
9. Rendszeres földrajzi Átlás, középtanodák, tanít. képezd., polg. iskolák használatára, de Kozma Gyula, edit. Dobrowsky & Franke, Budapest, 1890. (1890. Nr. 17.469).
10. Geografia pentru școlii civile și superioare de fete, de Al. Márki, trad. în româneșce de I. Popovici, (orig. aprob. sub Nr. 1240-1898).
11. Aritmetica pentru anii din urmă ai școlii primare, de Ioan Dariu, edit. H. Zeidner, Brașov, 1881. (24 Iunie, 1887. Nr. 16.524).

12. *Chemia elementară, anorganică și organică, pentru gimnasii, școle civile, etc. prelucrată după Dr. V. Hankó și Dr. H. Szterényi.* (1892. Nr. 19.485), de Arseniu Vlaicu, edit. N. I. Ciurcu, Brașov, 1890.

Clasa IV. civilă.

1. *Carte de cetire română, pentru clasa IV. gimnasială și pentru școlile superioare de fete, de Virgil Onițiu, Brașov, N. I. Ciurcu, 1895, (Manual ajutător).*
2. *Carte de cetire maghiară cu introducere în sintaxa limbei maghiare. Partea II, de Dr. I. Crișan și Nicolau Putnoky, edit. Tipografia archidecesană, Sibiiu, 1886. (24 Iun. 1887. Nr. 16.524).*
3. *Gramatica limbei maghiare, de Dr. I. Crișan și N. Putnoky, edit. Tipografia archidieceșană, Sibiiu, 1885.*
4. *Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürgerschulen, IV. Th. de Georg Jauss, edit. Dobrowsky & Franke, Budapeșt, 1888. (20 Decembre, 1888. Nr. 17.358).*
5. *Manual de gramatică germană, pentru gimnasii, școle reale, etc., de S. Nestor și N. Popescu, edit. Tipografia seminarială Blaș, ediț. III, 1896 (1897. Nr. 171 eln.).*
6. *Istoria Ungariei pentru clasele secundare inferioare, școle civile, etc., de Ludwig Mangold, în românește de Vasilie Goldiș, edit. N. I. Ciurcu, Brașov, 1890.*
7. *Cunoscințe din constituția patriei și din drepturile și datorințele cetățenesci, pentru școlile populare, de Ioan Popovici, Sibiiu, Tipografia archidieceșană, 1894. (Manual ajutător).*
8. *Aritmetica pentru anii din urmă ai școlii primare de Ioan Darius, edit. H. Zeidner, Brașov, 1881. (24 Iunie, 1887. Nr. 16.524).*
9. *Curs elementar de Geometria practică, de D. Mirescu, edit. Tipografia Academiei Române, ediț. II, Bucuresci, 1885. (5 Iulie, 1888. Nr. 21.307). (Manual ajutător).*
10. *Fisica pentru școlile populare, de Dionisiu Făgărășan, edit. H. Zeidner, Brașov, 1888. (Manual ajutător).*
11. *Higiiena poporală, de Dr. G. Vuia, edit. I. Hande, Arad, 1884. (5 Iulie, 1888. Nr. 21.307).*

5. Conspectul elevelor inmatriculate în an. școlar
1899/1900.

N. C.	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul
<i>Clasa I.</i>			
1	Silvia E. Balteș	Sibiiu	Sibiiu
2	Elvira Bărcian	Orăștie	Hunedóra
3	Elena Clóje	Boița	Sibiiu
4	Ana H. Copăcescu	București	România
5	Tiberia Dologa	Borgo-Tiha	Bistrița Năsăud
6	Valeria Foica	Sibiiu	Sibiiu
7	Carolina Galiș	Cuzuplac	Cluș
8	Margareta Mărginean	Borșa	Maramureș
9	Paraschiva Moga	Căneni	România
10	Elena Muntean	Deva	Hunedóra
11	Elvira Petric	Sibiiu	Sibiiu
12	Marina Șerb	Poiana	"
13	Elena Stroia	Sibiiu	"
14	Octavia Stroia	Gusu	Alba inferióră
15	Terezia Țandráu	Bucium-Poeni	"
16	Gabriela Tomuța	Câmpeni	Turda-Arieș
17	Octavia Voilean	Sibiiu	Sibiiu
<i>Clasa II.</i>			
1	Victoria Blaga	Mercurea	Sibiiu
2	Aurelia Boeriu	Lechința de Mureș	Mureș-Turda
3	Eugenia Cămpian	Chendremal	Cluș
4	Mărióra Fl. Crișan	Seleuș-Cighirel	Arad
5	Lucia Dan	Făgăraș	Făgăraș
6	Veturia Foica	Sibiiu	Sibiiu
7	Ana Iosof	Galeș	"
8	Vera Lemeny	Seliște	"
9	Livia Lințu	Caransebeș	Carăș-Severin
10	Maria Măcelariu	Gura-Rîului	Sibiiu
11	Maria Mineiu	Stenea	Târnava mare
12	Aurelia Mladin	Nadăș	Arad
13	Cornelia Monda	Borgo-Bistrița	Bistrița-Năsăud
14	Mărióra Muntean	Gura-Rîului	Sibiiu
15	Elena Petric	Sibiiu	"
16	Maria Pinca	Cergăul mare	Alba infer.

No. c.	Numele elevei	Locul nasceri	Comitatul
17	Valeria Pop	Sibiiu	Sibiiu
18	Cornelia Popa-Radu	Făgăraș	Făgăraș
19	Mărióra Roșu	Vrani	Carăș-Severin
20	Terenția Ungurean	Curtacher	Arad
21	Maria Tróncă	Ludoșul mare	Sibiiu
<i>Clasa III.</i>			
1	Maria Balteș	Sibiiu	Sibiiu
2	Silvia Ciora	Gioagiul de sus	Alba infer.
3	Octavia Colbasi	Cut	"Sibiiu"
4	Elisaveta Doican	Sebeșul infer.	"Sibiiu"
5	Lucreția Imbuzan	Sibiiu	"
6	Galini Literat	Luța	Făgăraș
7	Letiția Micu	Făgăraș	"
8	Eugenia Milutinovici	Reșița română	Carăș-Severin
9	Maria Muntean	Ocna Sibiiului	Alba infer.
10	Lucreția Nechiforescu	Brăila	România
11	Viorica Nicórá	"	"Sibiiu"
12	Elvira Olariu	Sibiiu	Sibiiu
13	Iustina Piso	Mohu	"
14	Maria Pop	Sécătura	Turda-Arieș
15	Georgina Popovici	Mercina	Carăș-Severin
16	Paraschiva Radu	Turnișor	Sibiiu
17	Iustina Schiau	Topârcea	"
18	Maria Seliștean	Sebeșul săsesc	"
19	Ana N. Slav	Mohu	"
20	Ana Slăvescu	"	"
21	Cornelia Totoian	Chișfalău	Alba infer.
<i>Clasa IV.</i>			
1	Tiberia Bărcian	Armășesti	România
2	Elisaveta Boia	Bandul de Câmpie	Murăș-Turda
3	Mărióra Dima	Sibiiu	Sibiiu
4	Aurora Grigoriță n. Lado	Răstoșnea	Mureș-Turda
5	Stela Hențescu	Buzău	România
6	Aurelia Herman	Deeș	Solnoc-Dobâca
7	Ana Hodoș	Aciliu	Sibiiu
8	Cornelia Moga	Sibiiu	"
9	Camila Moldovan	Cătina	Cluș
10	Livia Moldovan	Noerich	Sibiiu
11	Paulina Moșoiu	Tohanul nou	Brașov

N. e.	Numele elévei	Locul născerii	Comitatul
12	Hareti Nemeş	Braşov	Braşov
13	Silvia Nicula	Slîmnic	Sibiiu
14	Elena Oltean	Blaş	Alba infer.
15	Olimpia Ometa	Brad	Hunedóra
16	Maria Papp	Bocsig	Arad
17	Eugenia Popa-Radu	Steja-Cârţişóra	Făgăraş
18	Valeria Popovici	Câlnic	Caraş-Severin
19	Maria Rozor	Alba-Iulia	Alba infer.
20	Elisaveta Savu	Sebeşul săsesc	Sibiiu
21	Silvia Selăgean	Becicherecul mare	Torontal
22	Ana Trăilă	Oraviţa	Caraş-Severin
23	Elena Vlad	Poiana	Sibiiu
<i>Cursul complementar:</i>			
1	Emilia Caba	Soborşin	Arad
2	Elvira Cristea	Topliţa română	Mureş-Turda
3	Elisaveta Doican	Sebeşul inferior	Sibiiu
4	Ludovica Hagea	Măjina	Alba infer.
5	Maria Lemeny	Selişte	Sibiiu
6	Maria Marinescu	Craiova	România
7	Veturia Muresianu	Braşov	Braşov
8	Florica Serb	Pilul mare	Arad
9	Ana Truţa	Hususău	Târnavă mică
10	Petronela Vlaicu	Sân-Martin	" "
<i>6. Conspcctul elevelor din internat.</i>			
1	Elvira Barcian	Orăştie	Hunedóra
2	Emilia Caba	Soborşin	Arad
3	Mărióra Călian	Comarnic	România
4	Silvia Ciora	Gioagiul de sus	Alba infer.
5	Octavia Colbasi	Cut	" România "
6	Ana H. Copăcescu	Bucureşti	" România "
7	Elvira Cristea	Topliţa română	Mureş-Turda
8	Mărióra Fl. Crişan	Seleuş-Cighirel	Arad
9	Ludovica Hagea	Măjina	Alba infer.
10	Stela Henţescu	Buzău	România
11	Aurelia Herman	Deeş	Solnoc-Dobâca
12	Livia Linţu	Caransebeş	Caraş-Severin
13	Maria Măcelariu	Gura-Rîului	Sibiiu
14	Letiţa Micu	Făgăraş	Făgăraş

Nr. c	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul
15	Eugenia Milutinovici	Reșița română	Caraș-Severin
16	Aurelia Mladin	Nadăș	Arad
17	Camila Moldovan	Cătina	Cluș
18	Livia Moldovan	Nocrich	Sibiu
19	Cornelia Monda	Borgo-Bistrița	Bistrița-Năsăud
20	Paulina Moșoiu	Tohanul nou	Brașov
21	Veturia Muresianu	Brașov	"
22	Lucreția Nechiforescu	Brăila	România
23	Hareti Nemeș	Brașov	Brașov
24	Viorica Nicoră	Brăila	România
25	<i>Paraschiva Oancea</i>	Brăzoi	"
26	Elena Oltean	Blaș	Alba infer.
27	Olimpia Ometa	Brad	Hunedóra
28	Georgina Popovici	Mercina	Caraș-Severin
29	Valeria Popovici	Câlnic	" "
30	Mărióra Roșu	Vrani	" "
31	Maria Rozor	Alba-Iulia	Alba inf.
32	Silvia Selăgian	Becicherecul mare	Torontal
33	Florica Serb	Pilul mare	Arad
34	Ana Trăilă	Oravița	Caraș-Severin
35	Gabriela Tomuța	Câmpeni	Turda-Arieș
36	Terezia Țandru	Bucium-Poeni	Alba infer.
37	Terenția Ungurean	Curtacher	Arad

Nota. Elevele, al căror nume s-a tipărit cu litere cursive, au frecventat școala elementară a „Reuniunii femeilor române“ din Sibiu.

I. Date statistice după clase

despre elevele înmatriculate la școala civilă de fete a Asociațiunii pro 1899/1900.

Clasa	Numarul elevelor				Elevele după confesiune				Elevele după naționale		Elevele adăpostite în internatul școlii și externe		Ocupațiunea părinților									Observare			
	înmatriculate	ordinare	privatiste	s-au supus exam. la finea anului	au repășit în decursul anului	gr. orientale	gr. catolice	evang. Inter.	de lege moz.	Române	altă naționalitate	interne	externe	Proprietari, agricultori și arendași	Comercianți și industriași	Preoți	Profesori și învățători	Funcționari de stat, comunali	Funcționari priv.	Medici, avocați, ingineri	Privatieri (pensionași) etc.		Muncitori, servitori	Suma	
I.	17	17	—	16	1	13	4	—	—	17	—	4	13	3	1	4	—	5	1	—	—	2	1	17	
II.	21	21	—	21	—	18	3	—	—	21	—	7	14	3	—	6	2	5	1	1	—	2	1	21	
III.	21	21	—	20	1	18	3	—	—	21	—	7	14	7	3	4	1	3	—	2	—	—	1	21	
IV.	23	23	—	21	2	19	4	—	—	23	—	12	11	6	1	5	4	3	—	4	—	—	—	23	
Cursul compl.	10	—	10	10	—	8	2	—	—	10	—	5	5	2	—	1	—	4	—	2	1	—	—	10	
Suma	92	82	10	88	4	76	16	—	—	92	—	35	57	21	5	20	7	20	2	9	5	3	92		

II. Date statistice

despre elevele adăpostite în internatul școlii civ. de fete a Asociațiunii în an. școl. 1899/1900.

C l a s a	Elevele adăpostite în internat		Elevele interne după confesiune				Elevele interne după naționalitate				Ocupațiunea a părinților							Observare	
	din școala civilă a Asociațiunii	din școala elementară a Reuniunii femeilor române	în școala civilă		în școala elementară		în școala civilă		în școala elementară		Proprietari, agricultori și arendași	Comercianți și industriași	Preoți	Profesori și învățători	Funcționari de stat și comunali	Funcționari privați	Medici, avocați și ingineri		Privatieri (pensionisti) etc.
I.	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	1	4
II.	7	1	7	—	—	1	—	7	—	1	3	—	2	—	2	—	—	1	8
III.	7	1	6	1	—	1	—	7	—	1	1	2	1	1	2	—	1	—	8
IV.	12	—	9	3	—	—	—	12	—	—	3	1	3	1	1	—	3	—	12
Cursul compl.	5	—	5	—	—	—	—	5	—	—	2	—	—	—	2	—	1	—	5
Suma	35	2	31	4	—	2	—	35	—	2	—	—	11	3	6	2	8	5	37
	37		37					37					37						

6. Mijlôce de învățământ.

A. Biblioteca corpului didactic.

Biblioteca corpului didactic s-a înmulțit în anul 1899/1900 cu următoarele opuri:

α) Dăruite:

a) *dela Academia Română:*

1. Analele Academiei Române tom. XX, memoriile secțiunii literare. București, 1899. 1 vol.
2. Analele Academiei Române tom. XX, memoriile secțiunii istorice. București, 1899. 1 vol.
3. Analele Academiei Române, tom. XX, memoriile secțiunii științifice. București, 1899. 1 vol.
4. Analele Academiei Române, tom. XXI, partea administrativă și desbaterile. București, 1899. 1 vol.
5. V. S. Gutza, Rafinarea petrolului. București, 1898. 1 broș.
6. Dr. I. Simionescu, Studii geologice, și paleontologice din Carpații sudici. București, 1898. 1 vol. și 1 broș.
7. Dr. I. Simionescu, Fauna cretacică superioară dela Ūrmôs. București, 1899. 1 broș.
8. G. Fl. Marian, Serbătorile la Români. București, 1898/99. 2. vol.
9. Z. C. Arbure, Basarabia în secl. XIX. București, 1899. 1 vol.
10. Dr. Brândză, Flora Dobrogei. București, 1898. 1 vol.
11. Eud. br. Hurmuzachi, Fragmente din istoria Românilor, tomul al doilea. București, 1900. 1 vol.
12. N. Iorga, Acte și fragmente cu privire la istoria Românilor I. București, 1895. 1 vol.
13. N. Iorga, Notes et extraits pour servir a L'histoire des croisardes. Paris, 1899. 1 vol.
14. Documente privitoare la istoria Românilor, adunate de Eud. Hurmuzachi, vol IX p. 2, suplem. II vol III fasc. I și vol. XI. București, 1899/900. 3 vol.

b) *Dela d-l prof. I. Hențescu:*

15. Patru novele, trad. de T. Maiorescu. Craiova, 1882.
16. L. C. Cosmovici, Noțiuni de geologie. Iași, 1889.

17. G. Angelescu, Colecțiune de note științifice. Buzeu, 1884.
18. S. Balanescu, Napastea. Bucuresci, 1897.
19. H. S. Schmid, Stilul în artă. Craiova „Bibl. de popul.“
20. C. Bărcănescu, Aritmetica practică p. II. Bucuresci.
21. I. P. Eliade, Istoria universală a pedagogiei. Ploesci 1880.
22. I. Heliade-Rădulescul după Voltaire, Brutu. Bucuresci, 1878.

c) *Dela d-l Ilie Moga din biblioteca repos. I. Bădilă:*

23. „Transilvania“ pro 1890, 1891 și 1892.
24. T. Stamati, Vocabulariu german-român. Iași, 1852.
25. A. Sentz, Civilprozessordnung für Siebenbürgen. Hermannstadt, 1852.
26. I. Pușcariu, Comentariu la pat. din 21 Iunie 1854. Sibiu, 1858.
27. Almanachul soc. „România Jună“. Viena, 1883.
28. K. Baedeker, Österreich-Ungarn. Leipzig, 1890.
29. Biographien weibl. Charakteren. Tübingen, 1799.
30. Erster siebenbürger Gartenbaukalender. Zam, 1885.
31. I. Slavici, O sută de ani. Sibiu, 1887.
32. W. Shakespeare, Die beiden Edeln von Verona. Leipzig.
33. L. Angely, Der Dachdecker. Leipzig.

d) *Dela dd. autori:*

34. I. F. Negruțiu, Grădina de legume. Blasiu, 1899.
35. St. C. Alexandru, Cartea copiilor p. cl. II. Brașov 1898.
36. Societatea geografică română: Buletinul ei, an. XVIII, XIX, XX, Bucuresci, 1897, 1898, 1899.
37. Márki-Popovici. Istoria universală. Sibiu, 1899.
38. „ „ Geografie. Sibiu, 1899.
39. Dr. C. Diaconovich, Enciclopedia Română, fasc. 15—20.
40. I. Trăilă, Simplificarea graficii și ortografiei. Caransebeș, 1899.
41. I. Darius, Disciplina cu devotamentul și iubirea în serviciul educațiunii, Sibiu, 1899.
42. Sztérényi-Dumbravă-Borlan, Istoria naturală în usul claselor inf. ale școlilor medii. Beiuș-Budapesta, 1900.
43. Ilarie Chendi, Inceputurile ziaristiceii noastre. Orăștie, 1900.

e) *Dela diverși:*

44. I. Loser, Istoria agriculturii, trad. Sibiiu, 1899, 2 ex. dăruită de I. Căndea.

45. Ad. Zay și Aug. Schnell, Ungarisches Sprach- und Lesebuch für höhere Volks- u. Bürgerschulen. Hermannstadt 1900; dăruită de editorul W. Krafft.

46. Kis Iózsef Összes Kötmenyei. Budapest, 1900; dăruită de ministerul cultelor și instrucției publice.

β). *Cumpărate:*

47. Taschek Gyula, Táblai előrajzok. Brassó, 1899.

48. I. Găvănescu, Curs de pedagogie. București, 1899.

49. I. Clinciu, Considerațiuni istorice asupra evoluțiunii popórelor. București, 1899.

50. Gr. Pletos, Propedeutica filosofică, I. Psychologia. Năsăud, 1899.

51. Hirn-Paulay, Módszeres német nyelvtan. Budapest, 1899.

52. F. A. Finger, Ausgewählte pädagogische Schriften I. Langensalza, 1899.

53. I. Creangă, Amintiri din copilărie. Iași, 1892.

54. Smara, Novele. București, 1890.

55. Dr. Rein, Encyclopaedisches Handbuch der Pädagogik, s-a completat.

56. O. Foltz, Anleitung zur Behandlung deutscher Gedichte, II Theil. Dresden, 1898.

57. G. M. Ionescu, Influența culturii grecesci în Muntenia și Moldova. București 1900.

58. I. Slavici, Vatra părăsită. București, 1900.

59. I. Clinciu și G. Coman, Istoria universală p. I și II. București, 1893, 1896.

60. D. Zamfirescu, Poezii nouă. București, 1899.

61. Dr. V. Crassescu, Ovreiul, roman. București, 1899.

62. N. A. Bogdan, Arta de a vorbi, recita și declama. Iași, 1899.

63. Dr. P. Pipoș, Istoria pedagogiei. Arad, 1892.

64. Dr. T. Vogt, XXXII Jahrbuch des Vereines für wissenschaftliche Paedagogik. Dresden, 1900.

65. Ioan Budai Deleanu, Țiganiada, Brașov, 1900.

66. Nicolae Predescu, Poeți și Artiști. București, 1900.
 67. I. Manliu, Compozițiuni stilare, P. I. București, 1899.
 68. Lui Titu Maiorescu, Omagiu. București, 1900.
 69. V. Leonescu și T. Dușu, *Jianu*, legendă națională în versuri. București, 1900.
 70. L. Șăineanu, Dicționar universal al limbii române. Craiova, 1896.
 71. Diverse programe școlare în schimb.

g) *Foi periodice și ziare:*

a) dăruite de redacțiuni: „Transilvania“, organul Asociațiunii; „Familia“; „Telegraful Român“; „Tribuna“; „Vulturul“ și „Hivatalos Közlöny“.

b) cumpărate: „Foaia pedagogică“; „Pädagogische Studien“; „Magyar Paedagogia“; „Deutsche Rundschau für Geographie und Statistik“.

B. Biblioteca elevilor.

1. „Viața la țară“, Roman de D. Zamfirescu, (1898).	}	cumpărate.
2. „Insula Morților“ de R. Voss, tradusă de A. Bâr-san, (1900).		
3. „Teatru de familie“ de C. A. Grigoriu, vol. I. (1899).		
4. „Povestea unei corone de oțel“ de G. Coșbuc, (1899).		
5. Din biblioteca enciclop. „Trei ani de suferință“. (Țara uriașilor), de Swift (Trad. din engl. 1898). Dăruită de I. Hențescu.		

C. Recuizite și aparate de învățământ.

1. Un dulap mare, pentru biblioteca școlii și o masă de stejar, pentru laboratorul fizic și chimic, în preț de 150 cor., dăruite de Onorata Direcțiune a institutului de credit și economii „*Albina*“ din Sibiu.

2. Un tablou „*Golgota*“, reproducție-aquarell după Munkácsy, în preț de 64 cor., dăruit pentru internatul școlii de dșóra *Elena Petrașcu*, directora internatului.

3. Un tablou „*Bunavestire*“, pictură în stil oriental, în preț de 32 cor., cumpărat pentru internatul școlii.

4. Șapte bucăți modele pentru desemnul liber, un lineal de 1.50 m., un triunghi, un cercin și un transportor, în preț de 18 cor., cumpărate.

Direcțiunea împlinesce o plăcută datorie, aducând cele mai vii mulțămiri tuturor p. t. binefăcători, onorabilelor societăți și redacțiuni, cari au binevoit a contribui la înmulțirea mijloacelor de învățământ pentru școla noastră.

7. Din cronica școlei și a internatului.

Anul școlar s-a început în 1 Septembrie 1899, st. n.

În decursul anului școla a fost vizitată de D-l Dr. *Ilarion Pușcariu*, vice-președintele Asociațiunii și Dl *Iosif St. Șuluțiu* membru în comitetul Asociațiunii, ca delegați ai comitetului și Dl Dr. *Pintér Gábor*, inspector regesc de școle din comitatul Sibiului.

Agendele curente școlare, didactice și administrative ale institutului, s-au pertractat în 12 conferențe.

Starea sanitară a elevelor, în general vorbind, a fost mulțamitoare. Numai ivirea neașteptată a șese casuri de scarlatină, care de altfel în anul acesta a grasat aproape în întreaga țară, ne-a inspirat îngrijiri și ne-a silit totodată a sista prelegerile în două rinduri pe câte 14 zile, dar mulțamită cerului și buneii îngrijiri a factorilor competenți, toate șese copilele s-au însănătoșat, încât azi simțim o deosebită satisfacție a-le pute reda părinților pe deplin reculese.

În postul Paștilor toate elevele s-au mărturisit și cuminecat prin cateheții și parochii respectivi ai ambelor confesiuni române.

Excursiuni școlare, sub conducerea corpului profesoral, s-au făcut în 6 Octobrie 1899 și 10 Maiu 1900. Clasele superioare au cercetat diferite muzee din Sibiu.

Festivități solemne, la cari au participat elevele institutului, au fost:

Serbarea onomasticeii *Maiestății Sale, Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I.* la 4 Octobrie 1899.

Serbarea școlară din 19 Novembre 1899, în memoria fericeii *Impărătese și Regine Elisabeta.*

8. Examenele.

Examenele de primire s-au ținut în 5 Septembrie 1899.

Examenele publice dela finea anului școlar se vor ținé din 25—28 Iunie st. n., după următorul program:

Luni în 25 Iunie.

a) înainte de amézi:

- dela 8—10 óre Religiunea cu elevele din tóte clasele civile.
 „ 10—11 „ Limba francesă, clasa III și IV.

b) după amézi:

- dela 3—5½ óre Clasa I civilă, din studiile: Limba germană, Istoria Naturală și Limba magiară.

Marți în 26 Iunie.

a) înainte de amézi:

- dela 8—11 óre Clasa III civilă, din studiile: Limba română, Istoria universală, Aritmetica, Limba magiară și Chemia.

b) după amézi:

- dela 3—5½ óre Clasa II civilă, din studiile: Limba magiară, Limba germană, Istoria universală și Geografia.

Mercuri în 27 Iunie.

a) înainte de amézi:

- dela 8—11 óre Clasa IV civilă, din studiile: Limba română, Limba magiară, Istoria patriei, Geografia matematică și Física.

Joi în 28 Iunie.

a) înainte de amézi:

- dela 9—11 óre Musica instrumentală și vocală. Declamațiuni. Incheierea solemnă a anului școlar și distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie și desemn, sunt expuse în decursul examenelor într-una din salele institutului.

Óspeții sunt bineveniți!

9. Inștiințare pentru anul viitor.

În clasa I a școlii civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin *atestat de botez*, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani;

b) cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui *examen de primire*, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare dela altă școală de categoria școlii civile.

În lipsa unui astfel de atestat, sau pelângă atestat de pe clasa V și VI dela școală elementară-poporală, primirea în oricare clasă a școlii civile, ce corespunde vârstei elevei, se poate face numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școlii, în sensul ordinațiunii ministeriului regesc-ungar de culte și instrucția publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, cari se înmatriculează pentru prima dată la școlă noastră, au să producă *atestat școlar, atestat de botez și certificat de revaccinare*.

În *cursul complementar* (supletoriu), împreună cu școlă civilă de fete a Asociațiunii, în sensul §. 6 din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale școlii civile. Se pot însă primi și eleve, cari au absolvat cu calculi buni numai *două clase civile*, dacă au trecut de 15 ani și sunt împedecate a absolva toate cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1900/1901 se pot face din 1—6 Septembre 1900, *stilul nou*.

Examenele de emendare, se țin în 3 Septembre 1900 st. n. la 8 ore a. m., cu elevele, cari s-au însinuat la direcțiune în termenul prescris.

În 5 Septembre 1900 st. n. la 8 ore a. m. se vor ținé *examenele de primire*, oră în 6 Septembre se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 4 cor., pe lună, și pentru elevele, ce se înscriu prima-dată la acésta școlă, o taxă de înmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru totdeauna. Același didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, cari voesc să fie primite *în internat*, fie eleve ale școlei civile, sau ale școlei elementare a reuniunii femeilor române, au să fie insinuate de timpuriu la direcțiunea școlei, înainte de începutul anului școlar, pentru-ca să se pótă face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 500 cor. pe an, plătiți înainte în două sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărțile trebuincioase, pentru materialul de scris, de desemn și lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se pörtă separat de părinți, precum și cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în forte-piano și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în forte-piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voesc să iee órele singură, se compută la 2 óre pe săptămână taxa de 18 cor.*) pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucțiune în aceeași óră, taxa se compută la 2 óre pe săptămână cu 9 cor. de elevă; sau

b) dacă o elevă voesc să iee órele singură, se compută la 2 óre pe săptămână taxa de 12 cor. pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeași óră, taxa se compută la 2 óre pe săptămână, cu 6 cor.*) pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba francesă, câte 2 óre pe săptămână se compută pe lună cu 2 cor. de elevă.

Tóte taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase în nemijlocită apropiere de parcul orașului și e provădut cu apaduct, baie proprie, lumină electrică, etc. încât ofere cele mai bune condiții *higienice*.

Elevele din internat, afară de școlă, au în fie-care zi anumite óre de conversațiune în limba francesă, magiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și în-

*) Din care sumă 2 cor. se contéză pe lună institutului, pentru susținerea fortepianelor în stare bună.

vață lecțiunile sub conducerea și cu ajutorul directoarei, al profesórelor și guvernantelor.

Elevele, cari voesc să fie primite în internat, mai au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari tóte rămân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte $\frac{1}{2}$ duzină din fiecare, ciorapi și fuste de colóre închisă și batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) și încălțăminte trebuincióasă. Cât pentru toalete nouă, părinții și tutorii sunt sfătuiți a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru uniformitatea îmbrăcăminteii elevelor interne, *acele toalete se fac aici cu prețuri moderate*, prin îngrijirea direcțiunii internatului. Strîns de uniformă se țin: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, cari necondiționat au să se facă aici și cari preste tot vor costa cam 30—40 cor.

Dela direcțiunea școlei se póte primi prin postă: „Statutul de organizare“ și „Regulamentul intern“ al școlei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Pianul de învățămēt“ și „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii și de emendare“, à 10 cr. exemplarul. Dela direcțiune se póte primi pentru 2 cor. și „Monografia“ școlei, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul școlei și al internatului în tóte amănuntele.

Sibiu, în Iunie 1900.

Direcțiunea școlei.

